

Oproep tot actie tegen antisemitisme

www.missionederland.nl/
ikgadewegvanliefde

Oproep tot actie tegen antisemitisme

#ikgadewegvanliefde

Haat tegen mensen vanwege hun etniciteit of religie neemt in heel Europa en ook in Nederland toe. Het huidige conflict in Israël en Gaza voedt deze intolerantie, die in ons land al eeuwen heerst. Joden in Nederland leven in toenemende mate in angst. Veel Joden durven niet over straat te gaan en ervaren dagelijks discriminerende uitingen. Deze groeiende intolerantie kunnen we als christenen niet negeren.

Tegen deze achtergrond publiceert MissieNederland een oproep tot actie tegen antisemitisme. In de breedste zin van het woord omvat antisemitisme de haat tegen of oneerlijke behandeling van Joden, enkel vanwege hun Joods-zijn. Het christendom heeft joodse wortels. Jezus is een Jood en de Bijbel een joods boek. Ondanks deze verbondenheid zien we dat antisemitisme niet alleen buiten de christelijke gemeenschap plaatsvindt. De kerk en christenen hebben in het verleden niet altijd de weg van liefde gekozen en antisemitisme laten gebeuren of zelfs gestimuleerd.

In deze handreiking

Deze handreiking met een oproep tot actie tegen antisemitisme bevat een kort overzicht van de geschiedenis en een schets van diverse uitingen van antisemitisme. Vervolgens lees je enkele Bijbelse beschouwingen en tot slot een korte reflectie op christelijke reacties op antisemitisme.

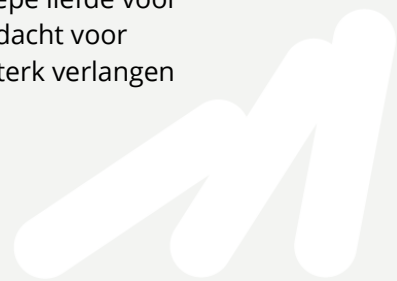
Deze handreiking is een gecontextualiseerde versie van de handreiking die vanuit de Europese Evangelische Alliantie is ontwikkeld.

Bij het ontwikkelen van deze handreiking hebben diverse Nederlandse experts hun input gegeven.

MissieNederland brengt deze handreiking over antisemitisme tegelijk met een handreiking over moslimhaat uit. In overleg met diverse experts kiezen we ervoor om de dubbele oproep gelijktijdig en toch apart uit te brengen. Hiermee willen we uiting geven aan de unieke situatie en achtergrond van antisemitisme enerzijds en moslimhaat anderzijds.

Diversiteit onder christenen

MissieNederland verbindt, versterkt en vertegenwoordigt evangelisch Nederland, vanuit het verlangen dat de wereld Jezus en het goede leven in Hem zal vinden. De evangelische beweging vind je in de volle breedte van de kerk in Nederland. Evangelicale christenen voelen zich verbonden rondom een aantal geloofsovertuigingen en kenmerken, zoals een diepe liefde voor de persoon Jezus Christus, de Bijbel als het gezaghebbende Woord van God, aandacht voor persoonlijke bekering, geloofsbeleving onder de leiding van Gods Geest en een sterk verlangen

om het evangelie te delen.¹ Ondanks eenheid rondom kernzaken zien we grote diversiteit in standpunten, tradities, accenten en taal binnen de evangelische beweging. Dat zien we ook in kwesties die raken aan het thema van deze handreiking.

Onze verbondenheid ligt in de wens om de weg te gaan die Jezus ons wijst: de weg van liefde

De weg van liefde gaan

We realiseren ons dat we geen recht kunnen doen aan alle standpunten of behoeften rondom deze thematiek. In deze handreiking benadrukken wij dat, ondanks verschillen, onze verbondenheid ligt in de wens om de weg te gaan die Jezus ons wijst: de weg van liefde. Dit is geen makkelijke weg maar een weg waarin we steeds, met vallen en opstaan, in en door Hem vergeving en verzoening zoeken en opstaan tegen onrecht. Als je deze weg gaat, verlangt Jezus van je om iedereen lief te hebben, zelfs je vijanden.

We hopen dat deze handreiking jou en andere christenen inspireert om mensen van het goede nieuws te zijn en de weg van liefde te gaan. We hopen dat je in het gaan van deze moeilijke weg je verbonden mag voelen met miljoenen christenen in Nederland en wereldwijd. Dat we zo mogen getuigen van Jezus die de weg, de waarheid en het leven is.

Oproep tot actie

Nu antisemitisme in heel Europa en ook in Nederland toeneemt, is MissieNederland van mening dat actie nodig is. Ze roept christenen op om:

Afstand te nemen van de beschuldiging van moord en de valse leer dat Joden verantwoordelijk zijn voor de dood van Christus, en deze opvattingen te veroordelen;

Alle antisemitische daden die in het verleden zijn gepleegd te verwerpen en te veroordelen. Dit geldt met name voor de daden van hen die beweerden christenen te zijn, maar bij wie woorden en daden in tegenspraak waren met de leer van Jezus en van de Bijbel;

Oog te hebben en te bidden voor de Joodse gemeenschap om hen heen: burens, collega's, synagogen en messiaanse gemeenschappen in de buurt;

Aandacht te geven aan en zich uit te spreken over incidenten van antisemitisme in hun omgeving en in het nieuws;

Actief te zoeken naar mogelijkheden om vriendschappen op te bouwen met Joden en messiasbelijdende Joden (die ook vaak Joodse gelovigen in Jezus en Jezus-gelovige Joden worden genoemd). Door elkaar te leren kennen leren we onze vooroordelen opzij te zetten;

Publieke dialoog en ontmoeting te zoeken en te versterken op plaatsen waar ruimte voor religie en respect voor verschillen is;

Solidair uit te reiken naar Joden in en buiten onze samenleving en zij aan zij te staan wanneer zij of hun eigendommen worden aangevallen. Wees bereid om een toevluchtsoord te bieden als de situatie ernstig wordt.

Ten slotte roept MissieNederland op tot de duidelijke, respectvolle en barmhartige communicatie van Gods evangelieboodschap van liefde in Christus aan alle mensen, ook aan het Joodse volk.

Een betreuenswaardig verleden

De geschiedenis van Europees en Nederlands antisemitisme gaat terug tot de Romeinse tijd (Handelingen 18 vers 2). Tragisch genoeg is een groot deel van dat verhaal verbonden met de kerk. We eren degenen die Joden hebben beschermd tegen gevaar. Soms betaalden ze daar een hoge prijs voor. Al te vaak is er sprake geweest van desinteresse of medeplichtigheid onder christenen ten aanzien van antisemitisme.

De geschiedenis van het antisemitisme is een betreuenswaardige smet op het lichaam van Christus

Kerk en antisemitisme

De kerk heeft zich op veel manieren schuldig gemaakt aan antisemitisme: beschuldigingen van moord en beweringen dat het Joodse volk verantwoordelijk is voor de dood van Christus, de vernietiging van Europese Joodse gemeenschappen door kruisvaarders, de verbranding van Joden op de brandstapel omdat ze de Zwarte Dood (de pest) zouden hebben veroorzaakt, de vervolgingen van Joden tijdens de inquisitie, de verdrijving van Joden, de bloedsprookjes die Joden beschuldigden van het doden van kinderen en het gebruik van 'christelijk' bloed om *matzes* (ongezuurd brood) voor Pesach te maken,² het met de grond gelijk maken van Joodse *sjtetls* (dorpen) tijdens de pogroms in Midden- en Oost-Europa met verlies van Joodse levens, en het stilzwijgen tijdens de Holocaust door een groot deel van de kerk. De geschiedenis van het Europese en Nederlandse antisemitisme is een tragische vlek op ons continent en een betreuenswaardige smet op het lichaam van Christus.

Binnen de kerk uitten grote leiders als Ambrosius³ en Maarten Luther⁴ felle anti-Joodse uitspraken. 'Wat begon als een dunne scheur in het joods-christelijke fundament, breidde zich verder uit tot de kloof die het vandaag de dag is.'⁵ Het meest verwoestend was de vernietiging van ongeveer zes miljoen Joden, waaronder Joodse gelovigen in Jezus, tijdens de 'Endlösung' van de Tweede Wereldoorlog. Van de negen miljoen Joden die aan het begin van de oorlog in Europa woonden, overleefden er slechts drie miljoen. De opkomst van het fascisme in de twintigste eeuw gaf een seculier, racistisch gezicht aan het antisemitisme. Terwijl 'christelijk' antisemitisme had geprobeerd het Joodse volk te onderdrukken om de zuiverheid van het geloof te beschermen, probeerde dit nieuwe antisemitisme het Joodse volk uit te roeien om het zogenaamd superieure Arische ras te beschermen.

Haat tegen Joden

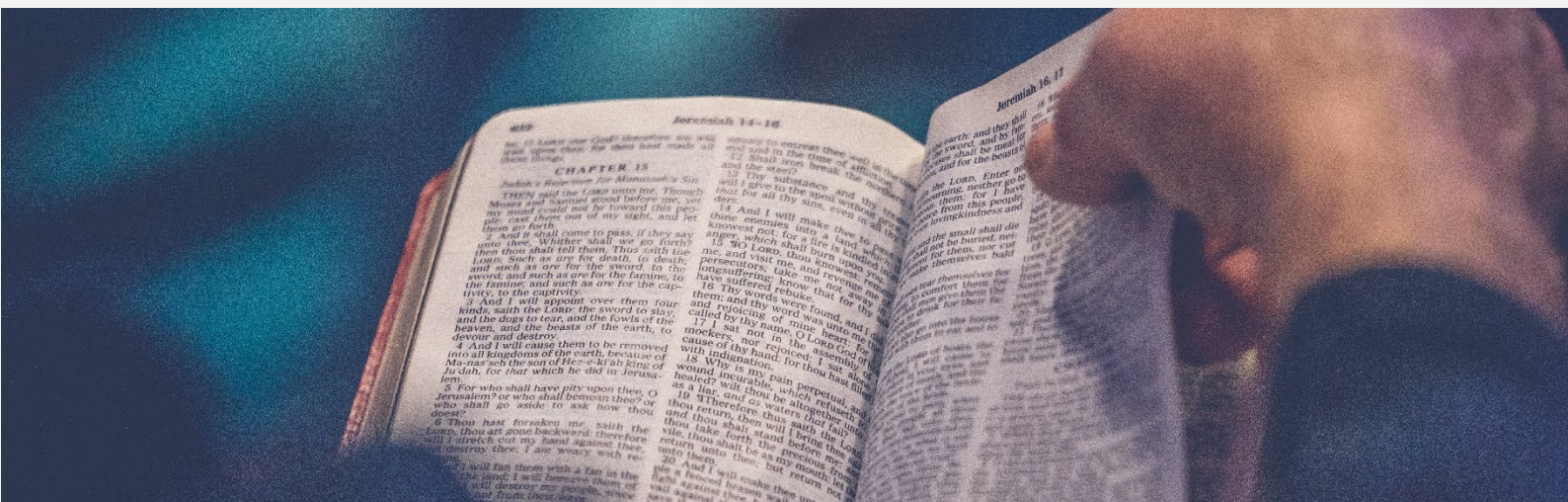
Helaas behoort haat tegen Joden niet tot het verleden. Tegenwoordig zijn religieus en raciaal antisemitisme en politiek vaak versmolten. Of het nu voortkomt uit religieuze onverdraagzaamheid, racistische ideologie of politieke vijandigheid, er zijn nog steeds afschuwelijke gewelddaden tegen het Joodse volk: van ontkenning van de Holocaust tot het demoniseren van de staat Israël (veel verder dan redelijke kritiek), het weren van Joodse

docenten aan universiteiten, variaties op de hashtag 'Hitler had gelijk' (meer dan 17.000 in één week in 2022⁶), willekeurige steekpartijen op straat, moorddadige aanslagen op synagogen en Joodse scholen en algemene oproepen tot boycots van alle Joodse goederen en ondernemingen. Antisemitisme blijft een gevaarlijke realiteit in het heden. De huidige stijging ervan is sinds 1930 ongeëvenaard.

In Nederland zien we dat er zorgen zijn over de ongelijke positie van Arabische Israëliërs, over of de nederzettingen in de 'bezette' gebieden illegaal zijn, over de ultrarechtse koers van Israël, over geluiden van een nieuwe 'nakba' (verdrrijving van Palestijnen in 1947-1949) en het handelen van Israël in Gaza. Geen van deze zorgen rechtvaardigt haat tegen Joden of het goedpraten van terroristische daden.

Tegelijk realiseren veel christenen zich dat Jezus een Jood is. Verdieping in Joodse tradities en het jodendom is een verrijking voor het begrijpen van de Bijbel en het onderwijs van Jezus van Nazareth.

De Bijbel over Joden

In Genesis 12 roept God Abraham op om zijn land te verlaten en te gaan waarheen God hem wijst. Met die roeping doet God een reeks beloften aan Abraham. God roept hem om een zegen te zijn voor alle volken, samen met zijn nageslacht uit Sara. Uit dit nageslacht zou de Joodse Messias van Israël en heel de wereld voortkomen. Deze messiaanse roeping en uitverkiezing maakt dat veel christenen het Joodse volk zien als een bijzonder volk met een speciale roeping. Niet alleen in het verleden, maar ook vandaag en in de toekomst.

Gods trouw

Het Joodse volk had tijden waarop het zijn roeping zichtbaar maakte en de naties om zich heen zegende. Op andere momenten hielden zij de zegen voor zichzelf. Maar God bleef trouw aan zijn belofte. De hele wereld werd inderdaad gezegend door de belofte aan Abraham met de geboorte, dood en opstanding van Jezus de Christus, die de zonde van de wereld wegneemt (Johannes 1 vers 29).

De roeping die Abraham ontving om tot zegen te zijn is nu uitgebreid naar de kerk, die is geënt op de stam van Israël. Het is onze verantwoordelijkheid om de naties te zegenen met het goede nieuws van Jezus. Die boodschap wordt nooit verspreid door haat, maar alleen door liefde. Christenen behoren geen vijanden te zijn van het Joodse volk. We zijn geestelijk familie geworden van elkaar.

Uiteindelijk is antisemitisme een geestelijk kwaad, gebaseerd op een poging om Gods plannen voor de verlossing van een gevallen mensheid te dwarsbomen, waarvoor Hij zijn Zoon zond als redding. Via het Joodse volk heeft God de wereld het geschreven Woord (de Schriften) en het vleesgeworden Woord (de Verlosser) gegeven, en verwachten wij samen de (weder)komst van de Joodse Messias met zijn Vrederijk voor heel de wereld.

De Bijbel over haat

We dienen een God van liefde, die ons vanaf het allereerste begin van ons bestaan heeft liefgehad, voor ons heeft gezorgd en ons in alles heeft voorzien (Deuteronomium 7 vers 9). God liefhebben en dienen betekent zijn voorbeeld volgen om zijn hele schepping lief te hebben, zowel degenen die we gemakkelijk liefhebben als degenen bij wie dat moeilijk is (Mattheüs 5 vers 43-45). De enige manier waarop we dit kunnen doen, is door God te vragen ons in staat te stellen dit te doen.

Het haten van of verlangen naar de vernietiging van welke bevolkingsgroep dan ook is duidelijk in strijd met Gods plan voor de wereld en het gebod om onze naaste lief te hebben zoals we onszelf liefhebben (Leviticus 19 vers 18; Marcus 12 vers 31). Haat van welke aard dan ook past niet in de wil van God, het voorbeeld van Jezus en de leer van de Schrift (I Johannes 2 vers 11). Christenen zijn geroepen om zich te ontdoen van alle haat en barmhartig en vergevingsgezind te zijn naar elkaar, zoals God ons in Christus heeft vergeven (Efeziërs 4 vers 31-32).

Christelijke reacties

Zowel internationaal als in eigen land spreken christenen zich steeds vaker uit tegen antisemitisme. *The Berlin Declaration on the Uniqueness of Christ and Jewish Evangelism in Europe Today* (de verklaring van Berlijn over de uniciteit van Christus en Joodse evangelisatie in Europa vandaag) verklaart:

*'Wij erkennen in de trieste staat van dienst van de Europese christelijke geschiedenis de 'leer van minachting', onverdraagzaamheid jegens het Joodse volk en het jodendom, weezinwekkende daden van dwang, antisemitisme in houding, woord en daad.'*⁷

Evenzo schrijven kerkleiders in de *Willowbank Declaration*:

*'Bezorgd over de mensheid overal, zijn we vastbesloten om het recht van het Joodse volk op een rechtvaardig en vreedzaam bestaan overal te handhaven, zowel in het land Israël als in hun gemeenschappen over de hele wereld.'*⁸

Israël

Wanneer het over het land Israël gaat, zeggen sommige christenen dat kritiek op de moderne Israëlische regering antisemitisch is. Anderen zeggen het tegenovergestelde. Natuurlijk mag het aanvechten van de ontwikkelingen in de staat Israël nooit uitmonden in antisemitisme. Tegelijkertijd rechtvaardigt de bescherming van de rechten van het Joodse volk om vreedzaam in het land Israël te leven geen 'acties die in tegenspraak zijn met de Bijbelse ethiek.'⁹

Medeplichtigheid aan antisemitisme

Messiasbelijdende Joden zijn, evenals niet-Joodse christenen, onze broers en zussen in Christus. De medeplichtigheid van de kerk aan antisemitisme heeft de naam van Jezus aangetast. Onder sommige christenen leeft nog steeds een sentiment waarbij Joden de schuld krijgen van de dood van Jezus. Hoewel er Joden aanwezig waren bij Jezus' dood, waren er ook Romeinen en andere niet-Joden (heidenen) aanwezig. Jezus stierf voor de zonden van de wereld, waardoor *alle* mensen verantwoordelijk zijn voor zijn dood (Handelingen 4 vers 27; Romeinen 5 vers 6, 8). Het Joodse volk te beschuldigen van moord en hen verantwoordelijk te stellen voor de dood van Christus is in tegenspraak met de fundamentele Bijbelse waarheid. De Handelingen van de Apostelen vertellen hoe Joodse leiders moeite hadden met de bekering van Joden naar het christendom en daarmee met de vroege kerk. Dit alles is geen enkel excuus voor antisemitisme.

Jezus Christus

Jezus is de enige weg tot redding voor alle mensen, ook voor zijn mede-Joden (Johannes 14 vers 6; Handelingen 4 vers 12; 1 Timotheüs 2 vers 5; Romeinen 1 vers 16). Daarom is het achterhouden van zijn boodschap van redding en verzoening voor mensen geen daad van liefde. Als christenen van mensen houden, inclusief het Joodse volk, dan moeten ze respectvol Gods boodschap van liefde delen, vanuit het verlangen dat ook zij het leven in volheid zullen vinden (Johannes 10 vers 10) en niet verloren gaan (Johannes 3 vers 16). Het is tijd voor gelovigen in Jezus, of ze nu Joods of heiden zijn, om samen op te staan tegen uitingen van haat en terrorisme tegen iedere Jood.

Tijd voor actie

#ikgadewegvanliefde

Antisemitisme gebeurt om ons heen.
In Nederland in de vorm van woorden,
uitsluiting en aanvallen op eigendommen.

We zien het.

Wij roepen jou op om het niet alleen te zien,
maar om ook te handelen.

“ MissieNederland
roept haar
deelnemers en alle
christenen in
Nederland op om in
actie te komen
tegen antisemitisme

Je kunt deze oproep steunen en versterken als individu,
geloofsgemeenschap, bedrijf of organisatie door:

- deze oproep en handreiking te delen met andere christenen en jouw geloofsgemeenschap.
- aandacht te geven aan deze oproep via jouw eigen sociale mediakanalen of die van jouw organisatie/kerk/bedrijf. Gebruik daarbij de hashtag *#ikgadewegvanliefde* of de profielfoto. Ga hiervoor naar www.missionenederland.nl/ikgadewegvanliefde

Bronnen, materialen en organisaties

- [The Berlin Declaration on the Uniqueness of Christ and Jewish Evangelism in Europe Today](#)
- *Constantine's Sword: The Church and the Jews, A History* door James Carroll
- [De Willowbank-verklaring](#)
- *Luther and the Jews: Putting Right the Lies* door Richard S. Harvey
- *Our Hands Are Stained with Blood: The Tragic Story of the Church and the Jewish People* door Michael L. Brown
- "[Antisemitisme vandaag](#)", Joods Erfgoedcentrum van West-Canada, Inc.,
- [Het Lausanne-overleg over Joodse evangelisatie](#)
- [Christelijk getuigenis in een multireligieuze wereld](#)

Noten

¹ <https://www.missionenederland.nl/over/evangelisch>

² "Bloedsprookje: een valse, opruiende bewering tegen Joden," Anti-Defamation League, geraadpleegd op 10 november 2022, <https://www.adl.org/resources/backgrounder/blood-libel-false-incendiary-claim-against-jews>
<https://www.adl.org/education/resources/glossary-terms/blood-libel>

³ Ambrosius noemde synagogen "een huis van trouweloosheid, een huis van goddeloosheid". Geciteerd in *Jewish Encyclopedia Online*, sv "Ambrose", door Louis Ginzberg, geraadpleegd op 10 november 2022, <https://www.jewishencyclopedia.com/articles/1377-ambrose> <https://www.jewishencyclopedia.com/articles/1377-ambrose>

⁴ Maarten Luther pleitte ervoor dat synagogen in brand moesten worden gestoken en Joden moesten worden onderworpen aan zware arbeid. zie Richard S. Harvey, *Luther and the Jews: Putting Right the Lies* (Eugene: Cascade books, 2017), 81.

⁵ J. Randall Price, *What Should We Think About Israel?* (Eugene: Harvest House Publishers, 1995), hoofdstuk 11.

⁶ "Antisemitisme vandaag", Joods erfgoedcentrum van West-Canada Inc., geraadpleegd op 10 november 2022, <https://www.jhcwc.org/antisemitism-today/>.

⁷ Darrell L. Bock, "The Berlin Declaration on the Uniqueness of Christ and Jewish Evangelism in Europe Today", *Welcome Bible.org Blogs*, 29 augustus 2008, <https://blogs.bible.org/berlin-declaration-on-christs-uniqueness-and-jewish-evangelism-in-europe-today-aug-29/>.

⁸ "De Willowbank-verklaring", Lausanne Committee on Jewish Evangelism, geraadpleegd op 10 november 2022, <http://www.lcje.net/willowbank.html>

⁹ Ibidem

Deze oproep is door MissieNederland vertaald en gecontextualiseerd vanuit de oproep ontwikkeld door de EEA.

Fotografie: Unsplashd

Met dank aan o.a.:

Berhard Reitsma, hoogleraar kerk en theologie met als aandachtsveld islam aan de PThUIWim Nieuwenhuis, directeur Israëls Messias

Wil jij vaker dit soort verbindende initiatieven zien?

Doe dan mee met MissieNederland

Blijf op de hoogte van de vele activiteiten binnen de alliantie. Meld je aan via: missienederland.nl/nieuwsbrieven

MissieNederland is een evangelische alliantie van honderden organisaties, geloofsgemeenschappen en persoonlijk deelnemers met hart voor Gods wereldwijde missie. De wereld heeft Jezus nodig! Daarom helpen wij de kerk een stap verder bij het delen van het evangelie op die plaatsen waar het leven “in al zijn volheid” (Johannes 10 vers 10b) wordt gemist.

Samen kunnen we meer bereiken!

- Christenen **verbinden**, zodat door onze eenheid Jezus meer en meer zichtbaar wordt (Johannes 17 vers 20-21).
- Strategische samenwerking **versterken**, om zoveel mogelijk geloofsgemeenschappen te helpen impactvolle plekken te zijn van gebed, verbinding en (wereldwijde) missie.
- De evangelische beweging **vertegenwoordigen** richting de overheid, media en samenleving, om ook daar een christelijk (tegen)geluid te laten horen.

Word nu deelnemer! Met jouw deelname wordt onze gezamenlijke stem sterker.

Sluit je aan en bouw mee met de grootste christelijke alliantie van Nederland.

Kijk voor meer informatie op: www.missienederland.nl/deelnemerworden

